

About the miller (oral text)

Куронгæс (устный текст)

Про мельника (устный текст)

Recorded from Olja Kazakhova in Matsuta village, North Ossetia, in 2008.

Записано у Оли Казаховой, с. Мацута, Северная Осетия, в 2008 г.

Transcribed and translated to Russian by Ljana and Alan Tsallaev. Interlinearized by Julia Mazurova
Расшифровывали и переводили на русский Ляна и Алан Цаллаев. Глоссировала Юлия Мазурова

1.1 **Оля** : **Еу хатт ба минкыйдæр адтæн**
Оля еу хатт ба минкый -дæр адтæн
Оля еу₂ хатт₁ ба минкый -дæр₂ адтæн
Оля один раз CONTR маленький COMPAR быть.PST.1SG

Один раз, когда я была поменьше.

1.2 **Удта мæ Махчески скьоламаæ цудтæн то ли**
уæдта мæ Махческ -и скьола -мæ цуд -тæн
уæдта₁ мæ₁ Махческ -и₁ скьола -мæ цуд₁ -тæн
потом 1SG.ENCL.GEN Махческ GEN школа ALL идти PST.INTR.1SG

шестойтæмæ , гъе уæд , гъе уæд шестойтæмæ цудтæн
шестой -т -æмæ гъе уæд гъе уæд шестой -т -æмæ цуд -тæн
-т -мæ гъе уæд₁ гъе уæд₁ -т -мæ цуд₁ -тæн
PL ALL вот тогда вот тогда PL ALL идти PST.INTR.1SG

Тогда я ходила в школу в Махческе, то ли шестой, да, шестой класс.

1.3 **Раги ба раги ба нартихуари кæрдзин берæ адтæй**
раги ба раги ба нартихуар -и кæрдзин берæ адтæй
раги ба раги ба нартихуар -и₁ кæрдзин берæ адтæй
давно CONTR давно CONTR кукуруза GEN чурек много быть.PST.3SG

зато иди ба надтæй мæнæуи инсад
зато иди ба н- адтæй мæнæу -и инсад
иди ба нæ- адтæй мæнæу -и₁ инсад₁
как.его CONTR NEG быть.PST.3SG пшеница GEN мука

Давно-давно кукурузного чурека было много, зато этого самого не было, пшеничной муки.

1.4 **Ма дарионцæ мæнæу мæнæуæхæн**
ма дар -ионцæ мæнæу мæнæ уæхæн
ма₁ дар -ионцæ мæнæу мæнæ уæхæн
NEG содержать (семью), держать (скот) OPT.3PL пшеница вот такой

къерехуæр

къере хуæр
къере хуæр₁
пирог.с.сыром есть

Держали вот такую пшеницу для приготовления пирогов.

1.5 **Мин скьолайæй исхъæрдтæн мæ нæ**
мин скьола -йæй ис- хъæрд -тæн мæ нæ
мин₁ скьола -æй ис- хъæрд -тæн мæ₁ нæ₄
1SG.ENCL.DAT школа ABL PREF достигать PST.INTR.1SG 1SG.ENCL.GEN POSS.1PL

мадæ	мин	мæ	xxx фæккодта
мад -æ	мин	мæ	фæк- код -т -а
мад -æ ₁	мин ₁	мæ ₁	фæ- код -т -а ₁
мать NOM	1SG.ENCL.DAT	1SG.ENCL.GEN	PREF делать TR PST.TR.3SG
??			

1.6 Цо	ма	дан	æй	райинсун	кæнæ
цо	ма	дан	æй	ра- инс -ун	кæн -æ
цо	ма ₁	дан	æй ₂	ра- инс -ун ₂	кæн -æ ₂
идти.IMP.2SG	NEG	мол	3SG.ENCL.GEN	PREF молоть	INF делать IMP.2SG

Иди, мол, чтобы тебе перемололи.

1.7 Ма	Гецати	Бисса	рохсаг уæд	хъæбæр	зæронд	лæг
ма	Геца -т -и	Бисса	рохс -аг уæд	хъæбæр	зæронд	лæг
ма ₁	Геца -т -и ₁	Бисса	рохс -аг уæд ₁	хъæбæр	зæронд	лæг
NEG	Гецаев PL GEN	Бисса	свет SUF тогда	очень	старость	мужчина, человек

адтæй

адтæй

адтæй

быть.PST.3SG

И Гецаев Бисса, царство ему небесное, очень старый был человек.

1.8 Ма	е	ба	куронгæс	адтæй
ма	е	ба	куронгæс	адтæй
ма ₁	е ₁	ба	куронгæс	адтæй
NEG	он,она	CONTR	мельник	быть.PST.3SG

И он был мельником.

1.9 Гъе	æз	дæр	изæрæрдæмæ	æрхъæрдтæн
гъе	æз	дæр	изæр æрд -æмæ	æр- хъæрд -тæн
гъе	æз	дæр	изæр æрд -мæ	æр- хъæрд -тæн
вот я	FOC	вечер	половина,сторона	ALL
				PREF достигать
				PST.INTR.1SG

И вот я тоже пришла вечером на мельницу.

1.10 Уой	райинсун	цанæбæрæг	адтæй
уой	ра- инс -ун	цанæбæрæг	адтæй
уой ₃	ра- инс -ун ₂	цанæбæрæг	адтæй
он,она.GEN	PREF молоть	INF	немного
			быть.PST.3SG

Пшеницу недолго было молоть.

1.11 Ма	мæ	хуцау	скъолайи	тургъæмæ	сæфтуйун
ма	мæ	хуцау	скъола -йи	тургъ -æмæ	с- æфтуй -ун
ма ₂	мæ ₁	Хуцау	скъола -и ₁	тургъ -мæ	ис- æфтуй -ун ₂
и	1SG.ENCL.GEN	Бог	школа GEN	двор ALL	PREF достигать INF

кодта

код -т -а

код -т -а₁

делать TR PST.TR.3SG

И Бог меня направил во двор школы.

1.12 Уой	фæуагътон	xxx рахтон
уой	фæ- уагът	-он
уой ₁	фæ- уагът	-он ₁
быть.SUBJ.3PL/он,она.GEN	PREF разрешать,пускать,оставлять	PST.TR.1SG

зæгъун инсгæй
 зæгъ -ун инс -гæй
 зæгъ -ун₃ инс
 сказать PRS.1SG молоть

Я это оставила, сказала, чтобы он помолот.

2 ??: **Хъзахти ма цардайтæ ?**
 Хъзахт -и ма цард -айтæ
 Хъзахт -и₂ ма₃ цард₂ -айтæ
 Казахта INESS еще жить PST.2PL

Вы в Казахте жили?

3.1 **Оля : О , Хъзахти ма цардтæн**
 Оля о Хъзахт -и ма цард -тæн
 Оля о Хъзахт -и₁ ма₁ цард₂ -тæн
 Оля да Казахта GEN NEG жить PST.INTR.1SG

Да, еще в Казахте жили.

3.2 **скъолай тургъæмæ рандæ даен ма мембæлти**
 скъола -й тургъ -æмæ ра- нд -æ даен ма
 скъола -и₁ тургъ -мæ ра- æнд -æ₁ даен ма₂
 школа GEN двор ALL PREF вне,снаружи NOM быть.PRS.1SG и

хæццаæ иди кæнун , гъазун
 хæццаæ иди кæн -ун гъаз -ун
 хæццаæ иди кæн -ун₃ гъаз -ун₃
 вместе как.его делать PRS.1SG играть PRS.1SG

На школьный двор я пришла, с подругами, это самое, играла.

3.3 **Ма гъазгæ гъазгæ уой бæрцаæ гъе**
 ма гъаз -гæ гъаз -гæ уой бæрцаæ гъе
 ма₁ гъаз -гæ гъаз -гæ уой₃ бæрцаæ гъе
 NEG играть/танцевать CONV играть/танцевать CONV он,она.GEN количество вот

нур шестой къласи фулдæр лæдæрдзæй мæнæй нур дæр
 нур кълас -и фулдæр лæдæр :дзæй мæнæй нур дæр
 нур кълас -и₁ фулдæр лæдæр мæнæй нур дæр
 теперь класс GEN больше понимать я.ABL теперь FOC

3.4 **Ма мæбæл æрталингæ е ба мæ**
 ма мæбæл æр- талинг -æ е ба мæ
 ма₁ мæбæл æр- талинг -æ₁ е₁ ба мæ₁
 NEG 1SG.ENCL.SUPER PREF темнота NOM он,она CONTR 1SG.ENCL.GEN

хезуй куройни а ци фæцæй
 хез -уй куройн -и а ци фæц- æй
 хез -уй куройн -и₁ а ци фæ- æй₁
 взбираться PRS.3SG мельница GEN этот что PREF быть.PRS.3SG

И на меня наступили сумерки, а он меня ждал на мельнице

3.5 **Фæтгарстæй кæд донмæ дæр ниххаудтæй уоми**
 фæт- тарст -æй кæд дон -мæ дæр них- хаудт -æй уоми
 фæ- тарст -æй кæд дон -мæ дæр ни- хаудт₁ -æй уоми
 PREF бояться PST.INTR.3SG когда вода ALL FOC PREF падать PST.INTR.3SG там

дони	сæрти	минкый	хед
дон -и	сæр -т -и	минкый	хед
дон -и ₁	сæр -т -и ₁	минкый	хед
вода GEN	голова PL GEN	маленький	мост

3.6 Ма	мæ	зæрди	æрбафтудæй	æрталингæй	ма
ма	ме	зæрд -и	æрба-фтуд -æй	æр- талинг -æй	ма
ма ₁	ме	зæрд -и ₁	æрба-æфтуд -æй	æр- талинг -æй	ма ₁
NEG	POSS.1SG	сердце GEN	PREF достигать PST.INTR.3SG	PREF темнота ABL	NEG

тæхгæ	æрцудтæн
тæх -гæ	æр- цуд -т -тæн
тæх -гæ	æр- цуд ₁ -т -тæн
летать CONV	PREF идти TR PST.INTR.1SG

Я вспомнила, что стемнело и быстро (летя) пришла.

3.7 Ма	мин	мæ	инсад	нæбал	дæдтуй	аци
ма	мин	ме	инсад	нæ- =бал	дæдт -уй	аци
ма ₁	мин ₁	ме	инсад ₁	нæ- =бал	дæтт -уй	аци
NEG	1SG.ENCL.DAT	POSS.1SG	мука	NEG =больше	давать PRS.3SG	этот

афони	ба	мæ	кумæ	цæуис	загъта
афон -и	ба	мæ	кумæ	цæу -ис	загът -а
афон -и ₁	ба	мæ ₁	кумæ	цæ -ис	загът -а ₁
время GEN	CONTR	1SG.ENCL.GEN	куда	идти PRS.2SG	сказать PST.TR.3SG

И мне мою муку уже не отдает, куда ты в такое время пойдешь, сказал.

3.8 Ма	цо	загъта	кумæ	цæуис
ма	цо	загът -а	кумæ	цæу -ис
ма ₂	цо	загът -а ₁	кумæ	цæ -ис
и	идти.IMP.2SG	сказать PST.TR.3SG	куда	идти PRS.2SG

Не ходи, сказал, куда ты пойдешь.

3.9 Ма	зæгъун	æнæ	цæун	мин	нæй	ес
ма	зæгъ -ун	æнæ	цæ -ун	мин	нæй	ес
ма ₂	зæгъ -ун ₃	æнæ	цæ -ун ₂	мин ₁	нæй	ес ₁
и	сказать PRS.1SG	без	идти INF	1SG.ENCL.DAT	быть.PRS.3SG.NEG	EXT

ма	загъта	нæ	дæ	рауадздæнæн	кæми
ма	загът -а	нæ	дæ	ра- уадз -дзæнæн	кæми
ма ₁	загът -а ₁	нæ ₂	дæ ₄	ра- уадз -дзæнæн	кæми
NEG	сказать PST.TR.3SG	NEG	2SG.ENCL.GEN	PREF пускать FUT.1SG	где

адтæ	дæ	гъæлæсæй	xxx	кастæ
адтæ	дæ	гъæлæс -æй	каст	-æ
адтæ	дæ ₃	гъæлæс -æй	каст ₂	-æ ₄
быть.PST.2SG	POSS.2SG	голос ABL	казаться	PST.INTR.2SG

3.10 Мæ	гъæлæсæй	зæгъун	бæргæ	нæ	кастæн
мæ	гъæлæс -æй	зæгъ -ун	бæргæ	нæ	каст -æн
мæ ₁	гъæлæс -æй	зæгъ -ун ₃	бæргæ	нæ ₂	каст ₂ -тæн
1SG.ENCL.GEN	голос ABL	сказать PRS.1SG	конечно	NEG	казаться PST.INTR.1SG

гъазтон	и	все
гъаз -т -он	и	
гъаз -т -он ₁		
играть TR	PST.TR.1SG	

Я ему говорю, что нельзя мне остаться.

3.11	Ма æ		куройнаæ		аузта		ма
	ма æ		куройн -æ		ауз -т -а		ма
	ма ₂ æ ₁		куройн -æ ₁		-т -а ₁		ма ₂
	и POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN		мельница NOM		PL PST.TR.3SG		и
е	æхе				фæшпур xxx		куройнаей
е	æхе				куройн -æй		
е ₁	æхе				куройн -æй		
он,она/POSS.3SG	3SG.REFL.GEN/POSS.REFL.3SG				мельница ABL		
æндаæмаæ	рауадаей		мæ		куройнаæ		ауæзун
æнд -æмаæ	ра- уад -æй		мæ		куройн -æ		
æнд -мæ	ра- уад -æй		мæ ₁		куройн -æ ₁		
вне,снаружи ALL	PREF бежать		PST.INTR.3SG		1SG.ENCL.GEN		мельница NOM
ма æз ба	мæ		баркьи		раскъафтон		ма
ма æз ба	мæ		баркьи		ра- скъафт -т -он		ма
ма ₂ æз ба	мæ ₁		баркьи		ра- скъафт -т -он ₁		ма ₂
и я CONTR	1SG.ENCL.GEN		мешочек		PREF похитить,выхватить		TR PST.TR.1SG и
къоли фæлледзун							
къол -и	фæл- ледз -ун						
къол -и ₁	фæ- ледз -ун ₃						
	PREF бежать		PRS.1SG				

И сказал, тебя не отпущу, где ты была, твой рот зачем разинула?

3.12	Зæронд лæг		ку æрбацудаей		уæд гъæр
	зæронд лæг		ку æрба- цуд -æй		уæд гъæр
	зæронд лæг		ку æрба- цуд ₁ -æй		уæд ₁ гъæр
	старость мужчина, человек		когда PREF идти		PST.INTR.3SG тогда крик,звук
кæнун мæ	фæсте райигъосун		æзæ хъæрд		
кæн -ун	мæ		фæсте рай- игъос -ун хъæрд		
кæн -ун ₃	мæ ₁		фæсте ра- игъос -ун ₃		
делать PRS.1SG	1SG.ENCL.GEN		за PREF слушать,слушаться PRS.1SG		
хæрдмæ иди уæлдæр	xxx фæлледзун				
хæрд -мæ иди уæл -дæр	фæл- ледз -ун				
хæрд -мæ иди уæл -дæр ₂	фæ- ледз -ун ₃				
подъем ALL как.его	наверху		COMPAR PREF бежать PRS.1SG		

Он перекрывал воду в мельнице, вышел с мельницы. Я схватила авоську и убежала по склону.

3.13	Цæун-цæун		май май ке		зондзæй сумахæй
	цæ -ун - цæ -ун		май май ке		сумахæй
	цæ -ун ₃ цæ -ун ₃		ке ₂		сумахæй
	идти PRS.1SG		идти PRS.1SG		кто.GEN, что.GEN
					вы.ABL

Иду-иду я кто будет знать из вас.